

2025 ж. 9 айындағы ЖІӨ өсімінің қорытындысы туралы

Үкіметтің алдын ала деректері бойынша 2025 жылдың тоғыз айында Қазақстан Республикасының экономикасы өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда нақты көрсеткіште **4,1%-дан 6,3%-ға өсті.**

«BCC Invest» АҚ Талдау және зерттеу департаменті (бұдан әрі – «BCC Invest») Қазақстан Республикасының макроэкономикалық көрсеткіштеріне мониторинг жүргізу және болжам жасау бойынша ай сайынғы жұмыстың аясында сыртқы және ішкі факторлардың еліміздің экономикасына әсерін қадағалап отырады.

2025 жылғы 14 қазан күні ҚР Үкіметінің жоспарлы отырысында Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика бірінші вице-министрі Әмрин Азамат Кемеңгерұлы еліміздің 2025 жылғы қаңтар-қыркүйек аралығындағы кезеңдегі әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі қорытындысы туралы есеп берді. Тоғыз айдағы экономиканың нақты өсімі өткен жылдың осы кезеңімен салыстырғанда **6,3%-ды** құрады.

Кесте. Салалар бойынша ЖІӨ-нің физикалық көлемінің индексі және олардың ЖІӨ-ге қосқан үлесі

№	Көрсеткіш	2025 қаңтар-қыркүйек	
		НКИ	Үлесі, %-бен
1	ЖІӨ	106,3	100%
2	Тауар өндіру	108,1	46,8%
3	Ауыл, орман және балық шаруашылығы	104,4	2,8%
4	Өнеркәсіп	107,3	31,2%
5	Тау-кен өнеркәсібі	109,3	19,5%
6	Өңдеуші өнеркәсіп	106,2	11,7%
7	Электрмен жабдықтау	102,1	0,5%
8	Сумен жабдықтау	93,4	-0,3%
9	Құрылыс	114,9	12,8%
10	Қызмет көрсету	105,3	47,6%
11	Көтерме және бөлшек сауда	108,8	22,6%
12	Тасымалдау және жинау	121,2	18,9%
13	Ақпарат және байланыс	103,9	1,1%
14	Басқа қызметтер (10 сала)	101,0	5,0%
15	Жалпы қосылған құн	106,4	94,3%
16	Өнімге және импортқа салынатын таза салық	105,0	5,7%

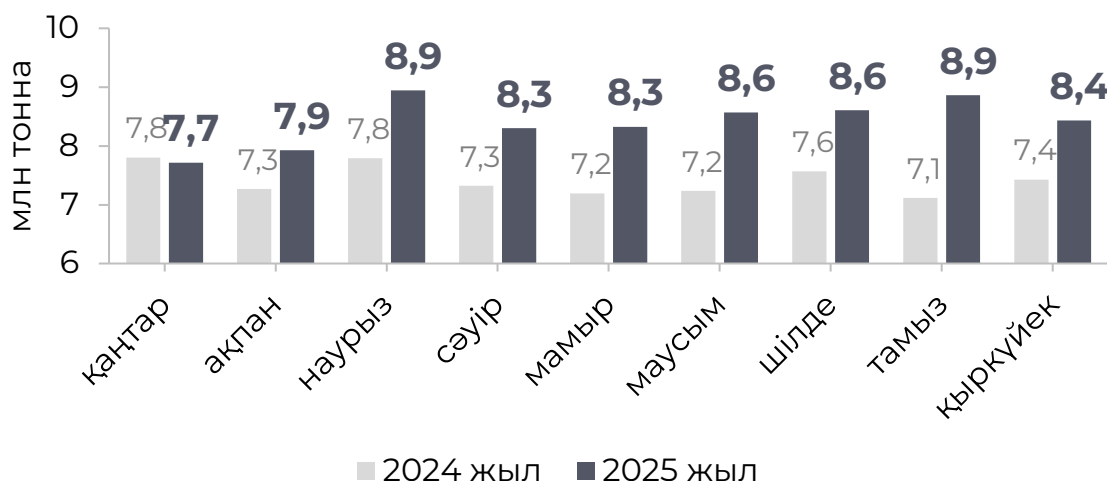
Дереккөз: ҰСБ деректері және Үкіметтің есебі, BCC Invest талдауы

Экономиканың өсуіне ең алдымен **қызмет көрсету саласы** (3,0 п.т.) және таза салықты (0,4 п.т.) қолдаумен **тауар өндіру** блогы (2,9 п.т.) негізгі үлес қосты. Салымдар құрылымында бұл қызметтер есебінен шамамен 47,6% және тауарлар есебінен шамамен 46,8% өсімді білдірді, ал сегіз ай ішінде қызметтердің үлесі (44,4%) **аз** болған кезде тауарлардың үлесі (49,2%) **жоғары** болды. Яғни «сервистік» компонент қосылды, бұл ретте тауарлар бойынша өсу бейіні күшті болып қалды.

Тау-кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді игеру (нақты өсім 9,3%, үлесі 1,2 п.т.). Ірі кен орындарында мұнай өндірудің өсуі және экспорттық логистиканың жоғары жүктемесі динамиканы айқындады. 2025 жылдың тоғыз айының қорытындысы бойынша қазірдің өзінде **75,7 млн тонна мұнай** өндірілді, бұл өткен жылдың сәйкес кезеңіндегі көлемнен **9,0 млн тоннаға** немесе **13,4%-ға артық**. Қолайлы **сыртқы бағалық емес конъюнктура және магистральдық инфрақұрылымның тұрақты жұмысы қолдаушы фактор** болды, бұл салаға экономиканың «тауар» сегменттерінің арасында сүбелі үлеспен қамтамасыз етті.

2025 ж. 9 айындағы ЖІӨ өсімінің қорытындысы туралы

График. Қазақстанда мұнай өндіру көлемінің динамикасы

Дереккөз: ҰСБ деректері және Үкіметтің есебі, BCC Invest талдауы

Өңдеу өнеркәсібі (нақты өсім 6,2%; үлес 0,7 п.т.). Өсімге **машина жасау** (+14,0%) және **металл өңдеу** (+15,2%), мұнай өнімдерін өндіру (+7,5%) және химия өндірісі (+9,6%) әсер етті. Экспорттық тапсырыстар мен ішкі нарықта ішінара импортты алмастыру да өз рөлін атқарды, айырбас бағамын ынталандыру кейбір ішкі секторлардың бағалық бәсекеге қабілеттілігін күшейтті.

Құрылыс (нақты өсім 14,9%; үлес 0,8 п.т.). Өсудің жоғары қарқыны **инфрақұрылымдық және тұрғын үй құрылысы жобаларын** іске асырумен, сондай-ақ үшінші тоқсанның соңына қарай құрылысты аяқтаудың маусымдық шыңы арқылы жүзеге асты. Көлік және әлеуметтік инфрақұрылымдағы жұмыстың кеңеюі жеке девелопмент тарапынан сұранысты толықтырады. **Өсім көшбасшылары** – Астана қаласы (+41,8%), Алматы қаласы (+37,7%) мен Солтүстік Қазақстан облысы (+27,3%). Атырау облысында (-28,7%), Шымкент қаласында (-3,8%) және Абай облысында (-3,1%) **теріс нәтиже** байқалды.

Ауыл, орман және балық шаруашылығы (нақты өсім 4,4%; үлес 0,2 п.т.). **Негізгі дақылдардың шығымдылығы мен жетілдірілген агротехнологиялар оң үлес** қосты, қайта өңдеудің өсуі мен логистикалық тізбек бойынша жаңа өнімді ілгерілету қосымша әсер берді. Өсімдік шаруашылығының НКІ **105,2-ні**, ал мал шаруашылығының НКІ **103,4-ті** құрады.

Көтерме және бөлшек сауда (нақты өсім 8,8%; үлес 1,4 п.т.). **Орнықты жұмыспен қамту**, өткен айлардағы **тұтынушылық кредит беру инерциясы** және импорттаушылар мен дистрибуторлардың қойма қорларын қалпына келтіру айналымды қолдады. Қалыпты баға қысымы кезінде айналымның номиналды өсуі едәуір нақты үлеске айналды.

Тасымалдау және жинау (нақты өсім 21,2%; вклад 1,2 п.т.). Сегмент **шикізаттың транзиті мен экспорттық жөнелтілімінің ұлғаюынан**, сондай-ақ құрылыс пен тұтыну нарығы үшін ішкі логистиканы кеңейтуден ұтады. Автомобиль сегментінің (+24,7%) және қойма логистикасының (+24,2%) қолдауымен құбыр (+18,6%) және теміржол тасымалы (+22,3%) айтарлықтай өсімді қамтамасыз етті.

Ақпарат және байланыс (нақты өсім 3,3%; үлес 0,1 п.т.). Орташа өсім алдыңғы жылдардағы жоғары базадағы **дата-қызметтерді** және **мобильді трафикті тұтынудың кеңеюіне** байланысты, жалпы қарқынға үлес көлемі аздау.

2025 ж. 9 айындағы ЖІӨ өсімінің қорытындысы туралы

Басқа қызмет көрсету салалары (нақты өсім 1,0%; үлес 0,3 п.т.). Үлес жазғы маусымнан кейін **нарықтық сервистерде** тұрақтандыру және әлеуметтік саладағы біркелкі кеңею есебінен қалыптасты. Кіші салалар бойынша елеулі ауытқу байқалмады.

Өнімдер мен импортқа салынатын салық (нақты өсім 5,0%; үлес 0,4 п.т.). Түсімдер импорттық ағындарды қалыпқа келтіру аясында жалпы өсуді қолдаушы фактор болып қала береді. Бұл ретте салық блогының бизнестің бағалары мен шығасыларына әсері **орта мерзімді бағалауда** ескеріледі.

Алайда макроэкономикалық теорияға жүгіне отырып, еліміздегі экономикалық өсу мен инфляцияның өзара байланысын көрсететін ақшаның сандық теңдеуі еске түседі.

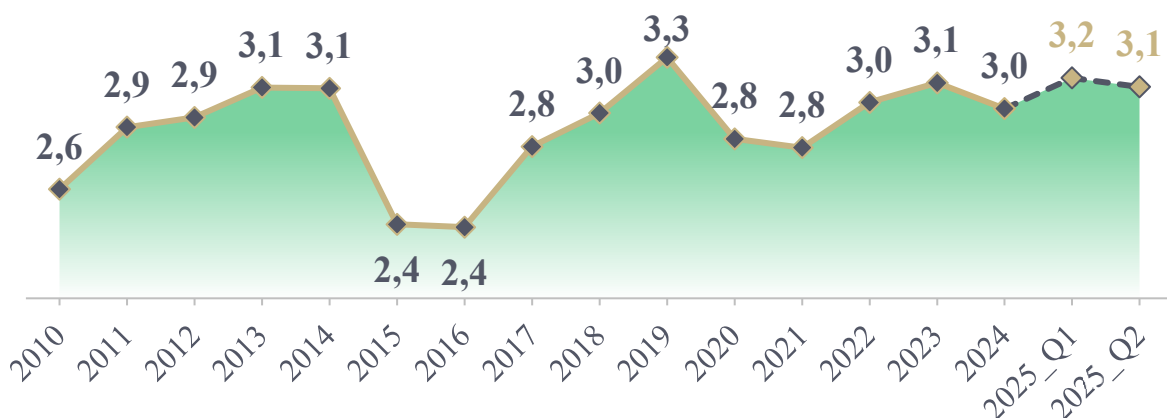
$$M * V = Y * P$$

мұнда M – ақша массасы,
 V – ақша айналымының жылдамдығы,
 Y – шығарылым өсімі,
 P – баға өзгерісі.

Ұлттық Банктің деректері бойынша ақша массасы қыркүйек айының қорытындысы бойынша жылдық көрсеткіште **18,2%-ға** өсті, бұл ретте экономика **6,3%-ға** өсті.

Біздің бағалауымызша, экономикадағы ақша айналымының жылдамдығы соңғы **соңғы 10 жылда орта есеппен 3,0-ді** құрады, ал 2025 жылғы бірінші жартыжылдықтың қорытындысы бойынша **3,1-ді** құрады. Тоғыз айдың қорытындысымен экономикадағы **ақша айналымы жылдамдығының 3,1** деңгейінде сақталуына жол берілген кезде теңдеудің сол жақ бөлігі оң жақтан едәуір **асып түскені** анық.

График. Экономикадағы ақша айналымы жылдамдығының динамикасы

Дереккөз: ҰСБ деректері, BCC Invest талдауы

Нәтижесінде **ақша массасының жоғары өсуі** ақшаның сандық теориясы теңдеуінің сол жақ бөлігінің **асып түсуін** қамтамасыз етті, онда елдің рекордтық экономикалық өсуі **теңдікті теңестіру** үшін **жеткіліксіз**. Бұл өз кезегінде **экономикадағы бағаларға қосымша қысым** жасайды, олар қыркүйек айының қорытындысы бойынша жылдық көрсеткіште **12,9%-ға** жетті.

Ақша массасының өсуі бірінші кезекте **халықтың және банктік емес заңды тұлғалардың теңгедегі басқа депозиттерінің және шетел валютасындағы аударылатын депозиттерінің өсуіне** байланысты болды, олар тамыз айының қорытындысы бойынша **24,6%-ға** өсті. Сонымен қатар **халықтың және банктік емес заңды тұлғалардың теңгемен аударылатын депозиттері 5,6%-ға теріс өсуді** көрсетті.

2025 ж. 9 айындағы ЖІӨ өсімінің қорытындысы туралы

Реттеушінің өзі өзінің баспасөз-релизінде көрсеткендей, **инфляцияға қарсы тәуекелдер негізінен ішкі факторлармен қалыптасады және ең алдымен тұрақты жоғары ішкі сұраныспен, тарифтік реформаны іске асырумен және ЖЖМ нарығын ырықтандырумен байланысты қайталама әсерлердің пайда болуымен, сондай-ақ ҚҚС-ны қоса алғанда, салық реформасының инфляцияға қарсы әсерімен негізделеді.**

Нақты ЖІӨ-нің рекордтық өсуі **іскерлік белсенділік пен айналымды арттырады**, бұл ақша айналымы жылдамдығының өсуіне ықпал етеді. Егер бір мезгілде ақша агрегаттары кеңейсе, олардың сомасы **экономика өсімінен оза** бастайды да, «артық» номиналды сұраныстың бір бөлігі **бағаға кетеді**. Басқаша айтқанда, егер теңдеудің оң жағы сенімді қарқынмен өссе, онда теңдеудің сол жағы өзінің өсуімен жауап бере отырып, теңгерімге ұмтылады.

Сондықтан **экономиканың жылдам өсуі** – бұл **жұмыспен қамту мен кірістің артықшылығы**, бірақ ақшаны қатты ұстап қалмай және үміттенбей, ол **инфляция үшін отынға** айналады. Пайыздық мөлшерлемелердің одан арғы динамикасы Фишер әсерімен және Тейлордың түрлендірілген ережесімен түсіндіріледі. Инфляцияны мақсатқа қайтару үшін **реттеуші мөлшерлемені көтереді**, сөйтіп кредиттік мультипликаторды өшіріп, айналым жылдамдығын тұрақтандырады. Егер қызып кетуді елемесек, күткен үміт сөйіледі, бағам мен шығын бағаны көтереді, ақыр соңында мөлшерлемелерді бәрібір көтеруге тура келеді – тек бұл жолы әлдеқайда жоғары және күрт өзгерген бағамен.

Бұл туралы BCC Invest талдаушылары бұрын өз жарияланымында хабарлап, біз қазір өмір сүріп жатқан **ықтимал тәуекел** туралы мемлекеттік органдарға ескерткен болатын. Жоғары базалық мөлшерлеме – бұл **реттеушінің күтпеген қадамы емес, жоғарыда аталған факторларды іске асыру нәтижесіндегі мәжбүрлі шара** (экономиканың қызып кетуі, жағымсыз инфляциялық күту, USD/KZT айырбас бағамының айтарлықтай әлсіреуі, тарифтік реформалар).

Маңызды ақпарат. Дисклеймер

«BCC Invest» АҚ клиенттері үшін тәуекелдер туралы ақпарат

Маңызды ақпарат:

Бұл материал тек ақпарат беру мақсатында таратылады. Осы материалды тарату инвестициялық кеңес беру қызметі емес. Осы материалда келтірілген ақпарат жеке инвестициялық ұсыным емес. Осы материалды алушы шешім қабылдау үшін ұсынылған ақпаратқа ғана сүйенбеуге тиіс. Есептерді, тарихи деректерді және осы материалда қамтылуы мүмкін өзге де ақпаратты «BCC Invest» АҚ қызметкерлері жария дереккөздерден алынған ақпарат пен деректердің негізінде дайындады. «BCC Invest» АҚ мұндай ақпараттың толықтығын, дәлдігін және анықтығын тексермейді және тексеруге міндетті емес. «BCC Invest» АҚ ұсынатын кез келген ақпаратты клиент тек өз қалауымен пайдаланады және тәуекелін өзі көтереді.

«BCC Invest» АҚ ұсынатын ақпарат қандай да бір бағалы қағазды сатып алу туралы ұсыныс және/немесе сату бойынша міндеттеме емес, мәміле жасасуға итермелемейді және инвестициялық, салық және заң мәселелері бойынша, оның ішінде жасалатын мәміленің алушының нақты мақсаттарына сәйкестігі туралы мәселе бойынша ақпарат алушыға ұсыным емес.

«BCC Invest» АҚ олар туралы ақпаратты ұсынатын бағалы қағаздармен, оның ішінде шетелдік бағалы қағаздармен, валютамен, базистік активтердің сан алуан түрлі туынды қаржы құралдарымен (бұдан әрі – «Қаржы құралдары») операция жүргізбес бұрын, осы ақпаратты алушылар аталған қаржы құралдарын сипаттайтын құжаттармен (эмиссия проспектісі және т.б.) танысуы қажет және қаржы құралдарымен мәміле жасасқанға дейін өзінің қаржы, заң, салық, бухгалтерлік есеп мәселелері жөніндегі кеңесшілерінен және өзге де кеңесшілерінен жан-жақты кеңес алуға тиіс. Қаржы құралдарымен мәмілелер жасасу белгілі бір тәуекелмен ұштасып жатыр, олар үшін жауапкершілік «BCC Invest» АҚ-қа жүктелуі мүмкін емес, өйткені олар тараптардың қисынды бақылауынан тыс және олардың осындай тәуекел салдарын болжау және алдын алу мүмкіндіктері шектеулі немесе мүмкін емес. Ақпарат алушы қаржы құралдарымен мәмілелер жасау мүмкіндігін өз бетінше бағалауға тиіс. Ақпарат алушы, егер оның экономикалық және заңды мәні, құжаттамасы, шарттары мен онымен байланысты тәуекелдері түсініксіз болып қалса немесе ақпарат алушының мақсатына, ниетіне және күткен үмітіне сәйкес келмесе, мәміле жасаспауға тиіс. Қаржы құралдарымен мәмілелер жасасу елеулі қаржылық және өзге де тәуекелді тудыруы мүмкін. Осы себептен бұл мәмілелер өзіне тиісті тәуекелді қабылдауға дайын және олармен байланысты ықтимал қаржылық шығынды көтере алатын адамдарға арналған. Кез келген мәмілені жасамас бұрын ақпарат алушы тиісті мәмілені жасасуға байланысты туындайтын тәуекелді түсінетініне және кез келген оқиға өрбіген кезде өзіне қабылдаған міндеттемелерді орындау үшін қажетті қаржылық және өзге де ресурстары бар екеніне көз жеткізуі қажет. Қаржы нарығында операция жүргізу туралы шешім қабылдаған кезде, қаржы құралдарына инвестициялау күтілетін кірісті алмау, инвестицияланған қаражаттың бір бөлігін, тіпті барлығын жоғалту, ықтимал шығыс пен шығын тәуекелін көтеретінін ескерген жөн. Болжамды оң кірістілік туралы ақпарат тек болжам ретінде ғана бағалануы мүмкін. Инвестициялық қызметтің бұрынғы нәтижесі болашақтағы нәтижені айқындамайды, ал активтердің құны көтерілуі де, түсуі де мүмкін. Шетел валютасын айырбас бағамының өзгеруі инвестиция құнының азаюына немесе ұлғаюына әкелуі мүмкін. «BCC Invest» АҚ ақпаратты пайдалану негізінде ақпарат алушы алуы мүмкін қаржылық нәтижеге қатысты кепілдік бермейді немесе оны растамайды және қандай да бір жауапкершілікті өз мойнына алмайды.

«Мүдделер қақтығысы»

«BCC Invest» АҚ брокерлік қызмет көрсету және номиналды ұстау бойынша қызмет көрсету туралы шарттардың үлгілік нысандарында жазылғанға ұқсас қызметтерді үшінші тұлғаларға көрсететінін, сондай-ақ өзге шарттар бойынша үшінші тұлғалардың тапсырмаларын қабылдайтынын және үшінші тұлғалардың мүдделері мен өз мүдделері үшін бағалы қағаздармен және өзге де қаржы құралдарымен мәмілелер мен өзге де операцияларды жүзеге асыратынын және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сай кәсіптік қызмет түрлерін қоса атқару тәртібімен үшінші тұлғаларға өзге де қызметтер, оның ішінде ақпараттық қызмет, қаржылық кеңес беру, андеррайтинг қызметтерін, облигация ұстаушылардың өкілінің қызметін, активтерді сенімгерлік басқару және маркет-мейкер қызметтерін көрсететінін хабарлаймыз.

Жоғарыда аталған қызметтерді көрсету барысында «BCC Invest» АҚ мұндай қызметтерді көрсеткені үшін сыйақы алады, бұл «BCC Invest» АҚ пен клиенттің арасында мүдделер қақтығысының туындауына әкеп соғуы мүмкін.

«BCC Invest» АҚ, егер мұндай мәмілені орындау мүдделер қақтығысының туындауына әкеп соқтырса, клиентке қаржы құралдарымен мәмілелер жасауға кеңес бермейді.

Бағалы қағаздар нарығында қызметті жүзеге асыруға берілген 10.07.2018 жылғы № 3.2.235/12 мемлекеттік лицензия.